

<b>उप संचालक (माहिती), गट-अ (वरिष्ठ)</b> <b>Deputy Director (Information), Group-A (Senior)</b>
<b>वरिष्ठ सहायक संचालक (माहिती)/ जिल्हा माहिती अधिकारी/ वरिष्ठ उप संपादक/ जनसंपर्क अधिकारी गट-अ (कनिष्ठ)</b> <b>Senior Assistant Director(Information)/District Information Officer/Senior Sub-Editor/Public Relations Officer Group-A (Junior)</b>
<b>सहायक संचालक (माहिती)/ अधीपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने/माहिती अधिकारी, गट-ब</b> <b>Assistant Director(Information)/Examiner of Books and Publications/ Information Officer, Group-B</b>

परीक्षेचे टप्पे: १) लेखी परीक्षा - २०० गुण

२) मुलाखत - ५० गुण

-: परीक्षा योजना :-

विषय व सांकेतांक (१९०)	माध्यम	प्रश्नसंख्या	गुण	कालावधी	दर्जा	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
वृत्तपत्रविद्या, जनसंपर्क, जनसंज्ञापनविषयक घटक	मराठी	१००	२००	१ तास	पदवी	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

अ) नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णाकात आली तरीही ती अपूर्णाकातच राहिल व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरित असेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

ब) अंतिम गुणवत्ता यादी ही वस्तुनिष्ठ परीक्षेतील व मुलाखतीतील एकत्रित गुणांवर आधारीत राहिल.

-: अभ्यासक्रम :-

वृत्तपत्रविद्या, जनसंपर्क, जनसंज्ञापनविषयक घटक या विषयामध्ये खालील घटक व उपघटकांचा समावेश असेल.

अ.क्र.	घटक व उपघटक
१.	प्रसारमाध्यम/जनसंपर्क क्षेत्राशी निगडित चालू घडामोडी - (Current events) राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील प्रसारमाध्यम/जनसंपर्क क्षेत्रातील विविध घडामोडी.
२.	वृत्तपत्रविद्या - (Journalism) भारत व महाराष्ट्रातील पत्रकारितेचा प्रारंभ, इतिहास, वाटचाल, वारसा, वैशिष्ट्ये, स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील योगदान.
३.	जनसंज्ञापन - (Mass Communication) इतिहास, तत्वे, संकल्पना, स्वरूप, प्रकार, भूमिका, प्रारूपे, सिध्दांत, महत्व आणि बदल.
४.	जनसंपर्क - (Public Relations) इतिहास, जनसंपर्काचा प्रारंभ, उपयुक्तता आणि महत्व, भूमिका व व्याप्ती, जनसंपर्काचे प्रकार, प्रसिध्दी, प्रचार, जाहिरात, साधने, राष्ट्रीय आणि राज्य स्तरावरील शासकीय जनसंपर्क यंत्रणा व कार्यपध्दती, भारतातील विकास प्रक्रिया व जनसंपर्क, याशिवाय जनसंपर्क घटकाशी संबंधित इतर बाबी.

५.	<p><b>जनसंपर्काची माध्यमे - (Medias for Public Relations)</b></p> <p>पारंपरिक माध्यमे, मुद्रित माध्यमे, दृकश्राव्य माध्यमे, समाज माध्यमे, वेब/डिजिटल माध्यमे, ओटीटी माध्यमे, आऊटडोअर.</p> <p>इतिहास, प्रकार, वैशिष्ट्ये, सामाजिक, सांस्कृतिक विकासात योगदान, बदलते तंत्रज्ञान व नवे प्रवाह.</p>
६.	<p><b>बहुमाध्यमांचा वापर - (MultiMedia Approach)</b></p> <p>मुद्रित, दृकश्राव्य, डिजिटल माध्यमांसाठी संहिता लेखन, शुध्दलेखन व भाषा कौशल्ये, प्रकाशन निर्मितीसाठी मजकूर, लेआऊट, डिझाईनिंग, दृकश्राव्य माध्यमांसाठी जिगल्स, टीव्हीसी, माहितीपट, रेडिओ शोचे तांत्रिक ज्ञान व टप्पे, नवमाध्यमांसाठी रिल्स, शॉर्ट्स, इन्फोग्राफिक्स, ऑनिमेशनचा वापर.</p>
७.	<p><b>भारतीय राज्यघटना, प्रसारमाध्यमे व संबंधित कायदे - (Indian Constitution, Media and Related Acts)</b></p> <p>भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये, माध्यमांचे नियमन करण्यासाठी स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर काळातील कायदे.</p> <p>Defamation Act, Sedition IPC Act, Contempt of Courts Act, Official Secrets Act, Press and Registration of Book Act 1867, Working Journalists and other Newspaper Employees (Conditions of Service) and Miscellaneous Provisions Act 1955, Right to Information Act 2005, Copyright Act 1957, IPR Act, Cable TV Network (Regulation) Act, IT Act, Press Council Act and Other Acts, Media Ethics, याशिवाय इतर संबंधित कायदे व नियम.</p>
८.	<p><b>सोशल आणि डिजिटल माध्यमे - (Social and Digital Media)</b></p> <p>इंटरनेटचा इतिहास, उदय, वैशिष्ट्ये, फरक, पारंपरिक माध्यमांशी तुलना, वापर आणि व्याप्ती, मोबाईल, वेब जर्नलिझम, वेबआधारित प्रसिध्दीची साधने, न्यूज पोर्टल, ब्लॉग, वर्डप्रेस, ऑनलाईन मीडिया, ईमेल मार्केटिंग, इंटरनेट समाजमाध्यमे (ट्विटर, फेसबुक, लिंकडइन, इन्स्टाग्राम, युट्युब), इन्स्टंट मेसेजिंग – व्हाट्स अँप, टेलिग्राम, सिग्नल, सोशल मीडिया मार्केटिंग, आयसीटी साधने, आर्टिफिशियल इंटेलिजन्सचा वापर, डार्क वेब, डीप फेक, सायबर सिक्युरिटी, एसएमएस, मीडिया मॉनिटरिंग, आणि नव्या माध्यमांविषयक इतर बाबी.</p>
९.	<p><b>शासकीय जनसंपर्क - (Government PR)</b></p> <p>केंद्र व राज्याच्या जनसंपर्क संस्था, विकसनशील राष्ट्रातील जनसंपर्काचे महत्व, शासकीय जनसंपर्क रचना, कार्य, बदलते प्रवाह, आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर, याशिवाय या घटकाशी संबंधित इतर बाबी.</p>
१०.	<p><b>माध्यम व्यवस्थापन - (Media Management)</b></p> <p>कार्पोरेट कम्युनिकेशन, मीडिया प्लॅन – आराखडा, नियोजन व अंमलबजावणी, ब्रॅण्डिंग/इक्वेण्ट मॅनेजमेंट, जाहिरात-संकल्पना, निर्मिती, डिझाईन, माहितीचे व्यवस्थापन, कम्युनिकेशन संशोधन, भारतातील माहिती प्रसारण पध्दती, फीडबॅक आणि संशोधन, याशिवाय या घटकाशी संबंधित इतर बाबी.</p>

दिनांक - १५ जानेवारी, २०२४

अवर सचिव  
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग